

BOĞMACA

written by Dr. Aydođan Lermi

Whooping Cough; Pertussis.

Bulaşıcı bakteriyel akciğer ve solunum yolları hastalığıdır. Bakteri solunum yollarına yayılarak iltihap, mukus artışı ve tıkanmaya neden olur. Hapşırıl, öksürük ile havadan bulaşır. Çok bulaşıcıdır, salgınlar yapar. Boğmaca nın etkeni Bordetella pertussis adında bir bakteridir. Boğmaca en sık

- Çocuklarda özellikle erken çocukluk döneminde,
- Aşı olmamış çocuklarda,
- Hasta ile aynı ortamı paylaşan kişilerde,
 - Yuva, kreş, okul, vb. ortamlarda,
- Kalabalık ve sanitasyonu bozuk ortamlarda yaşayanlarda,
- Hamilelerde daha sık görülür.

Son zamanlarda erişkinlerde de giderek artan sıklıkta görülmeye başlanmıştır.

Boğmaca ne şikayete neden olur?

Hastalık mikrop bulaşmasından 1- 2 hafta sonra başlar. En sık görülen şikayetler:

- Burun tıkanıklığı ve burun akıntısı,
- Hapşırma,
- Göz kızarıklığı ve gözlerde sulanma,
- Hafif ateş,
- Kuru öksürük;
 - Öksürük günler içinde giderek artar ve 2- 6 hafta kadar sürebilir,
 - Öksürük nöbetleri olur, çocuk bir nefeste defalarca öksürür, sonunda bođulur gibi olup derin bir nefes alır.
 - Bođulur tarzda ard arda öksürük krizi ve ardından derin nefes alma hastalığına adını koydurur (boğmaca, whooping cough),
 - Küçük çocuklarda derin nefes alma kısmı duyulmayabilir. Küçük çocuklarda öksürüklerin ardından iç çekme, öğürme veya kusma şeklinde sonlanma olabilir.
 - İlerlemiş vakalarda çocuk öksürük nöbetleri sırasında havasız kalıp morarabilir, bayılabilir,
 - Öksürük nöbetlerini takiben bulantı kusma çok görülür.

Boğmaca hastalığı ne şikayetlere yol açar?

Boğmaca ciddi ve sık komplikasyonlara neden olan bir hastalıktır. Öksürük krizleri sırasında artan basınç nedeniyle göz aklarında kızarıklık ve kanamalar olabilir ayrıca boğmaca atakları sırasında çocuklarda ciddi ve hayatı tehdit eden komplikasyonlara sık rastlanır en sık:

- Epilepsi atakları,
- Nefessiz kalma,
- Zatürre
- Akciđerlerde kollaps sonucu akciğerlerin bir kısmının kapanması ve iş görememesi,
- Karın ve kasık fitıkları,
- Beyin ödemi,

- Beyin kanamaları (ciddi nörolojik izler ve sakatlıklara neden olur),
- Ölüm nadirdir ancak bebeklerde ölüm oranı %2 ye kadar çıkar.

Öksürük ataklarının şiddeti ve süresi zamanla azalarak kaybolur. Hastalık normalde 6 hafta kadar sürer, nadiren 3 ay kadar sürdüğü olur.

Boğmaca teşhisi nasıl konur?

Boğmaca teşhisi koymak zordur. Özellikle büyük çocuklarda ve erişkinlerde hastalığı teşhis etmek daha da zor olur. Hastalık şikayetleri öksürük yapan bütün hastalıklar ile karışır ve grip sanılarak geçiştirilir. Geç dönemde ortaya çıkan şikayetler ise bronşitle karışır. Grip ve bronşit ilaçları şikayetleri baskılar ve teşhisi geciktirir. Kesin teşhis laboratuvar testleri ile konur.

- Kan testleri:
 - Hemogram,
 - CRP (inflamasyonun göstergesidir),
 - Sedimantasyon,
 - Burun, Boğaz kültürü (boğmaca için),
- Akciğer filmi teşhise götüren testlerdir.

Boğmaca tedavisi:

Boğmaca antibiyotikler ile tedavi edilir. Özellikle makrolid gurubu antibiyotikler kullanılır. Antibiyotik erken dönemde başlanır ise etkilidir. Geç dönemde antibiyotik öksürük krizlerini azaltamayabilir. Antibiyotiklerin dozu ve süresi ile oynanmamalıdır. Çocukların öksürük nöbetleri e ardından gelen kusma atakları sırasında az az ve sık sık beslenmesi, bol sulu gıdalar alması önerilir. Aşağıdaki durumlarda çocuğun hastanede yatırılarak tedavisi gerekir.

- Bol iltihaplı veya kanlı balgam gelmeye başlaması,
- Çocuğun şuurunun bozulması,
- Sürekli uykuya meyil olması,
- Ateşin sürekli 40 derece olması,
- Nefes almakta zorluk çekmesi,
- Sık sık nefes almaya başlaması,
- Morarması,
- Gözde kanama olması,
- Karnında şişme olması ve dışkı yapmakta zorlanması (fitik ve boğulma nedeniyle),
- Sürekli kusması hastaneye yatma sebebidir.

Boğmacadan korunma:

Boğmaca aşısı ile önlenilebilen bir hastalıktır. Boğmaca aşısı çocukluk aşısı programının önemli bir parçasıdır ve karma aşısı içinde (Boğmaca Difteri Tetanos) yapılmaktadır. Boğmaca olduğu kesin bir kişi ile temas durumunda koruyucu antibiyotik başlanması gereklidir. Evde boğmaca geçiren bir hasta var ise aşılsı olsalar dahi tüm ev halkının koruyucu olarak antibiyotik alması gerekir. Boğmaca özellikle bir yaş altı çocuklarda çok tehlikeli olan ve aşısı ile önlenilebilen bir hastalıktır.

Referanslar:

1. American Medical Association

<http://www.ama-assn.org>

2. Center for Disease Control and Prevention

<http://www.cdc.gov>

3. Health Canada
http://www.hc-sc.gc.ca/index_e.html/
4. Healthy U
<http://www.healthyalberta.com/>
5. American Medical Association website. at: <http://www.ama-assn.org/> .
6. Behrman RE, Kliegman RM, Jenson HB, eds. *Nelson Textbook of Pediatrics* . 17th ed. Philadelphia, PA: Saunders; 2004.
7. Berkow R. *The Merck Manual of Medical Information* . New York, NY: Simon and Schuster, Inc; 2000.
8. Centers for Disease Control and Prevention website. at: <http://www.cdc.gov/> .
9. *Harrisons Online* website. at: <http://harrisons.accessmedicine.com/> .
10. Kliegman RM, Behrman RE, Jenson HB, eds. *Nelson Textbook of Pediatrics*. 18th ed. Philadelphia PA: Saunders; 2007.
11. Pertussis. EBSCO DynaMed website. at: <http://www.ebscohost.com/dynamed/what.php> . Updated April 2009. May 22, 2009.
12. Recommended adult immunization schedule—United States, 2010. Centers for Disease Control and Prevention, MMWR website. at: <http://www.cdc.gov/mmwr/PDF/wk/mm5901-Immunization.pdf>. Published January 15, 2010. January 24, 2011.
13. Recommended immunization schedule for persons aged 0 through 6 years—United States 2010. Centers for Disease Control and Prevention website. at: http://www.cdc.gov/vaccines/recs/schedules/downloads/child/2010/10_0-6yrs-schedule-pr.pdf. January 24, 2011.
14. Recommended immunization schedule for persons aged 7 through 18 years—United States 2010. Centers for Disease Control and Prevention website. at: http://www.cdc.gov/vaccines/recs/schedules/downloads/child/2010/10_7-18yrs-schedule-pr.pdf. January 24, 2011.
15. Tetanus, diphtheria (Td) or tetanus, diphtheria, pertussis (Tdap) vaccine: what you need to know. Centers for Disease Control and Prevention website. at: http://www.cdc.gov/vaccines/recs/schedules/downloads/child/2010/10_0-6yrs-schedule-pr.pdf. Published November 18, 2008. January 24, 2011.
16. Virginia Department of Health website. at: <http://www.vdh.state.va.us/> .
17. 1/31/2008 DynaMeds Systematic Literature Surveillance
<http://www.ebscohost.com/dynamed/what.php> : Centers for Disease Control and Prevention. Recommended immunization schedules for persons aged 0-18 years—United States, 2008. MMWR. 2008;57;Q1-Q4. Centers for Disease Control and Prevention, MMWR website. at: <http://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm5701a8.htm> . Updated January 10, 2008. January 28, 2008.
18. 1/24/2011 DynaMeds Systematic Literature Surveillance DynaMeds Systematic Literature Surveillance: Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Updated recommendations for use of tetanus toxoid, reduced diphtheria toxoid and acellular pertussis (tdap) vaccine from the advisory committee on immunization practices, 2010. MMWR Morb Mortal Wkly Rep. 2011;60